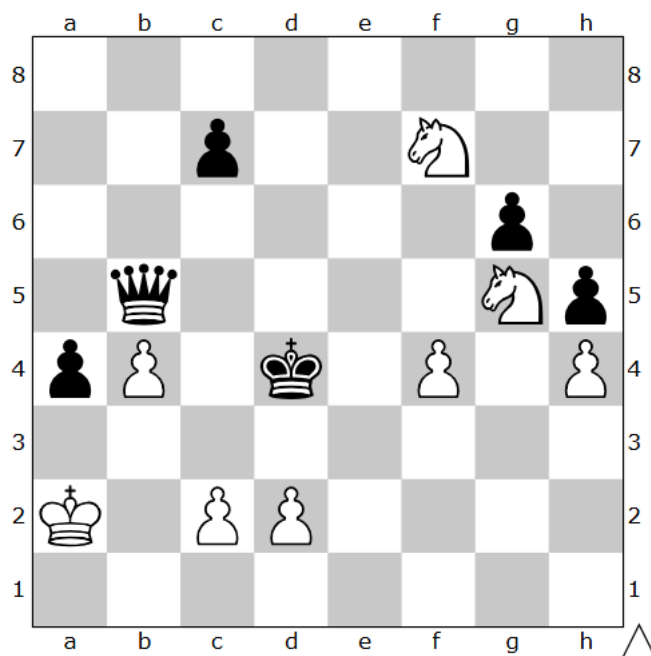
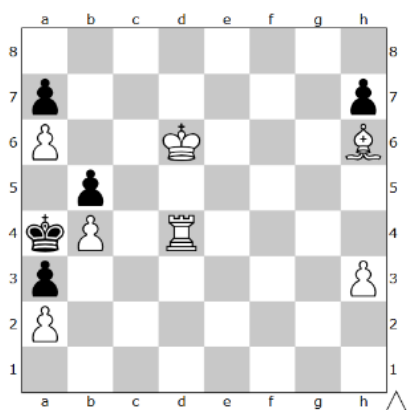

Επιτροπή Καλλιτεχνικού Σκακιού

+ Τα λευκά κερδίζουν (8+6)

[Βαθμός δυσκολίας 4/5]

**ΛΥΣΗ του προηγούμενου προβλήματος
(NL No31)**

Παίζουν τα λευκά και
κάνουν ματ σε 4 κινήσεις (#4).

Τα λευκά θα αναγκάσουν τον μαύρο ♔ να
κόψει κάποια στιγμή το ♖b4, βγαίνοντας
από το καβούκι του. Το περίεργο είναι ότι
αυτό επιτυγχάνεται μόνο με το **1.♙d2!**
zugzwang, που ελέγχει ακόμα μία φορά το

b4. Ανάλογα με το αν το ♖h7 προχωρήσει ένα ή δύο τετράγωνα,
θα δημιουργηθεί μια θανατηφόρα μπαταρία ♙-♖ ή ♖-♙:

α) **1...h6 2.♖h4! h5 3.♙f4! ♔xb4 4.♙d2 ματ.**

β) **1...h5 2.♙e1! h4 3.♖d2! ♔xb4 4.♖d4 ματ.**

Σύνθεση του **Otto FUSS**, Deutsche Schachblätter, 1937.

2^{ος} Διαγωνισμός Λύσης στην μνήμη του Παύλου Μουτεσίδη

Όπως και πέρσι, έτσι και το φετινό φθινόπωρο θα διοργανωθεί ο διαγωνισμός λύσης στην μνήμη του αγαπημένου μας συνθέτη **Παύλου Μουτεσίδη**. Ημερομηνία καθορίστηκε η **Κυριακή 27 του Σεπτέμβρη**.

Διαγωνισμός τύπου multiple locations -θα πραγματοποιηθεί δηλαδή ταυτόχρονα σε πολλές πόλεις της Ελλάδας και του εξωτερικού- με ενιαία βαθμολόγηση. Ήδη τη στιγμή που γράφεται αυτό το NL έχουν δηλώσει συμμετοχή Αθήνα, Πάτρα, Θεσσαλονίκη και (πιθανόν) Πρέβεζα, τέσσερις ρουμανικές πόλεις και η Μπρατισλάβα (Σλοβακία). Περισσότερες λεπτομέρειες στην γενική Προκήρυξη που ακολουθεί -κάθε πόλη θα εκδώσει και την δική της «τοπική» Προκήρυξη. Director θα είναι ο **Χάρης Φουγιαξής** που έχει διαλέξει και τα προβλήματα (πλην σπουδών ευτυχώς, γιατί πέρσι μας τσουρούφλισε ☺).

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ

2^{ος} ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΛΥΣΗΣ ΣΚΑΚΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΜΟΥΤΕΣΙΔΗ

Στη μνήμη του ΙΜ στη σύνθεση Παύλου Μουτεσίδη (*7.11.1930 – †5.5.2025), του τελευταίου της παλαιάς γενιάς των Ελλήνων προβληματιστών, η Επιτροπή Καλλιτεχνικού Σκακιού της Ε.Σ.Ο

προκηρύσσει τον 2^ο ανοικτό διαγωνισμό λύσης σκακιστικών προβλημάτων, ο οποίος θα πραγματοποιηθεί την **Κυριακή 27 Σεπτεμβρίου 2026 και ώρα 10:30 π.μ.** σε διάφορες πόλεις στην Ελλάδα, τη Ρουμανία και τη Σλοβακία ταυτόχρονα.

Αθήνα: Αίθουσα του **Σκακιστικού Ομίλου Ηλιούπολης** στην οδό **Παπαναστασίου και λεωφ. Βουλιαγμένης** (στο πλάι του συγκροτήματος των πολυκλαδικών σχολείων), πολύ κοντά στο σταθμό μετρό «Άλιμος».

Θεσσαλονίκη (υπεύθυνος: Γιώργος Βλάσσης).

Πάτρα (υπεύθυνη: Δέσποινα Τζήμου).

Πρέβεζα (υπεύθυνος: Ανδρέας Αθανασιάδης).

Βουκουρέστι, Ιάσιο, Pitesti και Cugir (Ρουμανία),
Μπρατισλάβα (Σλοβακία).

Οι τοπικοί κριτές θα ανακοινώσουν το χώρο διεξαγωγής στις πόλεις τους με ξεχωριστή προκήρυξη.

Ο διαγωνισμός θα είναι **δύο γύρων** με **έξι (6) προβλήματα** διαφορετικής κατηγορίας **σε κάθε γύρο**, ως εξής:

- **1^{ος} γύρος:** 1 x #2, 1 x #3, 1 x #4, 1 x σπουδή (νίκη), 1 x h#2 (2 λύσεις), 1 x s#3
- **2^{ος} γύρος:** 1 x #2, 1 x #3, 1 x #6, 1 x σπουδή (ισοπαλία), 1 x h#3 (4 λύσεις), 1 x s#2

Ο χρόνος σκέψης είναι **2 ώρες ανά γύρο**.

Η κατάταξη θα γίνει με βάση τους βαθμούς που θα συγκεντρώσει κάθε λύτης. Σε περίπτωση ισοβαθμίας, δεύτερο κριτήριο είναι ο συντομότερος χρόνος. Τυχόν ενστάσεις πρέπει να κατατεθούν στην επιτροπή ενστάσεων (που είναι η Επιτροπή Καλλιτεχνικού Σκακιού) το αργότερο 30 λεπτά μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων.

Οι νικητές στο τουρνουά της Αθήνας θα βραβευθούν με βιβλία και περιοδικά από το αρχείο του Παύλου Μουτεσίδη. Τυχόν έπαθλα στις υπόλοιπες πόλεις θα καθοριστούν από τους κατά τόπους οργανωτές.

Για διευκρινίσεις και δηλώσεις συμμετοχής στην Αθήνα, απευθυνθείτε στον: **κ. Χάρη Φουγιαξή, τηλ. 6979126087,**

email: **loyaldragon@gmail.com** (ο κ. Φουγιαξής θα επιλέξει τα θέματα του διαγωνισμού και θα είναι ο κεντρικός υπεύθυνος).

Η συμμετοχή στο διαγωνισμό δεν απαιτεί κάποιο παράβολο.

Ακολουθούν σύντομες οδηγίες προς τους διοργανωτές και τους συμμετέχοντες.

ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

1. Συμπληρώνετε τις λύσεις στην ειδική φόρμα, την οποία και θα δώσετε στον βαθμολογητή στο τέλος του διαγωνισμού. Επιβάλλεται να σημειώσετε **ονοματεπώνυμο** και **πλήρη ημερομηνία γέννησης**, καθώς και **σύμβολα για τα κομμάτια** (τα οποία θα είναι σταθερά για όλο τον διαγωνισμό).
2. Ο **χρόνος** λύσης είναι **120' ανά γύρο**. Όποιος επιθυμεί μπορεί να παραδώσει τις λύσεις του νωρίτερα. Ο χρόνος του σημειώνεται στη φόρμα και παίζει ρόλο μόνο σε περίπτωση ισοβαθμίας (ευνοείται ο μικρότερος χρόνος).
3. Η ορθή και πλήρης λύση ενός προβλήματος παίρνει **5 βαθμούς**.
4. Για τα ματ σε δύο κινήσεις (**#2**) αρκεί να γράψετε το «**κλειδί**», δηλαδή την πρώτη κίνηση του λευκού. Δεν χρειάζεται τίποτε άλλο.
5. Για τα ματ σε τρεις κινήσεις (**#3**) πρέπει να γράψετε: α) το **κλειδί** και την **απειλή** του λευκού (**αν υπάρχει** και δεν είναι κίνηση αναμονής ή zz) και β) **τις δεύτερες κινήσεις του λευκού** σε κάθε άμυνα του μαύρου στην απειλή (ή σε κάθε κίνηση του μαύρου αν δεν υπάρχει απειλή). Κατά αντιστοιχία, για τα ματ σε **4 κινήσεις** πρέπει να γράψετε **μέχρι την 3^η** λευκή κίνηση, για τα ματ σε 5 κινήσεις μέχρι την 4 η λευκή κίνηση, **κ.ό.κ.**
6. Για τις **σπουδές** πρέπει να γράψετε όλες εκείνες τις κινήσεις του λευκού και του μαύρου ώστε το αποτέλεσμα να είναι ξεκάθαρα αυτό της εκφώνησης (νίκη ή ισοπαλία). Εννοείται ότι και για τις δύο παρατάξεις γράφονται οι **ισχυρότερες διαθέσιμες κινήσεις**. Η βαθμολόγηση στις σπουδές γίνεται βαθμιαία.
7. Για τα **βοηθητικά (h#)** πρέπει να γράψετε **όλες τις κινήσεις του λευκού και του μαύρου που καταλήγουν σε ματ**. Υπενθυμίζεται ότι στα βοηθητικά **ο μαύρος ξεκινά να παίζει πρώτος και βοηθά τον λευκό να**

τον κάνει ματ (π.χ. σε ένα βοηθητικό 2 κινήσεων, η σειρά κινήσεων είναι 1.M1-Λ1 2.M2-Λ2#).

8. Για τα **αντίστροφα (s#)** πρέπει να γράψετε: α) το **κλειδί και την απειλή** του λευκού (**αν υπάρχει** και δεν είναι κίνηση αναμονής ή zz) και β) **μέχρι τις τελευταίες κινήσεις του λευκού** σε κάθε άμυνα του μαύρου στην απειλή (ή σε κάθε κίνηση του μαύρου αν δεν υπάρχει απειλή). Δεν χρειάζεται να αναφέρετε ποια είναι η τελική κίνηση του μαύρου που δίνει ματ. Υπενθυμίζεται ότι στα αντίστροφα **ο λευκός υποχρεώνει τον μαύρο να τον κάνει ματ**.

9. Προσοχή χρειάζεται στην αναγραφή των σωστών τετραγώνων. Επίσης σημαντικό: αν δυο κομμάτια ίδιου είδους και χρώματος (π.χ. δύο λευκοί ίπποι) μπορούν να κινηθούν στο ίδιο τετράγωνο, πρέπει να γράψουμε ποιος από τους δύο θα πάει για να είναι ορθή η λύση, π.χ. με δύο ίππους σε β3 και δ3, 1βγ5 (και όχι 1γ5).

10. Ερωτήσεις και απορίες γίνονται μόνο πριν την έναρξη του διαγωνισμού και της χρονομέτρησης.

11. **Απαγορεύονται κινητά**, ηλεκτρονικές συσκευές, ηλεκτρονικά ρολόγια και τα **συναφή**. Γενικά ισχύουν οι κανόνες anti-cheating που ισχύουν και στο ΟΤΒ.

12. Υπεύθυνος για επίβλεψη, βαθμολόγηση και τυχόν ενστάσεις θα είναι ο κατά τόπο υπεύθυνος του τουρνουά. Αυτός θα μοιράσει και τα φυλλάδια των λύσεων μετά το τέλος του χρόνου (και όχι νωρίτερα). Αν απαιτηθεί περαιτέρω παρέμβαση, εξήγηση ή κρίση, υπεύθυνη για την τελική απόφαση θα είναι η Επιτροπή Καλλιτεχνικού Σκακιού της ΕΣΟ.

13. Η Επιτροπή Καλλιτεχνικού Σκακιού δημοσιεύει σε ηλεκτρονική μορφή δύο φορές το μήνα ένα **Newsletter με επιλεγμένα προβλήματα, ειδήσεις από τον χώρο του καλλιτεχνικού σκακιού και θεωρητικά άρθρα, που αποστέλλεται στα email** των σκακιστών. Όποιος επιθυμεί να μπει στην λίστα αποδεκτών, ας το δηλώσει στην παρακάτω ηλ. διεύθυνση: **pkonid02@hotmail.gr**

Καλή επιτυχία!

Διαγωνισμός λύσης στα Ανώγεια 2026

Βάπτισμα του πυρός (το... πυρ είναι το καλλιτεχνικό σκάκι, όπως καταλάβατε) για το τουρνουά των **Ανωγείων της Κρήτης**. Για πρώτη φορά φέτος οι τοπικοί διοργανωτές συμπεριέλαβαν διαγωνισμό λύσης στα side events τους. Την επιμέλεια του διαγωνισμού είχε η Επιτροπή Καλλιτεχνικού Σκακιού, τα προβλήματα διάλεξε ο Παναγιώτης Κονιδάρης και local director ήταν ο **GM Σταμάτης Κούρκουλος**, που βοηθάει το καλλιτεχνικό και την Επιτροπή μας σε κάθε ευκαιρία. Τον ευχαριστούμε θερμά και από εδώ.

Οι λύτες (10 συμμετοχές) συναγωνίστηκαν με 6 αρκετά «φιλικά» προβλήματα (2 δυάρια, 1 τριάρι, 1 πεντάρι, 2 σπουδές) σε 90'. Νικητής ήταν ο **Κωνσταντίνος Μαρκίδης** με 25/30β. (ο μόνος που έλυσε το #5 αλλά έχασε δυάρι, μάλλον από βιασύνη). Δεύτερος ο **Κλέων Μπάλλας** με 20β. και τρίτος ο **Γιάννης Τάσσης** με 15β. σε 75'. Τους ίδιους βαθμούς με τον 3^ο έκαναν και η Δ. Αμοιρίδου και ο Ν. Σαρακενίδης αλλά είχαν χειρότερο χρόνο. Συγχαρητήρια σε όλους, και του χρόνου να ξαναλύσουμε στα Ανώγεια!

Τα προβλήματα (και οι λύσεις) που μπήκαν στον διαγωνισμό αναρτήθηκαν και στο πάντα φιλόξενο σάιτ του Μανώλη Μανωλά, «**Καλλιτεχνικό Σκάκι**», εδώ:

<https://kallitexniko-skaki.blogspot.com/2026/09/2026.html>

Τρύπες στο πουλόβερ του κανονισμού: τρία καλλιτεχνικά ανέκδοτα

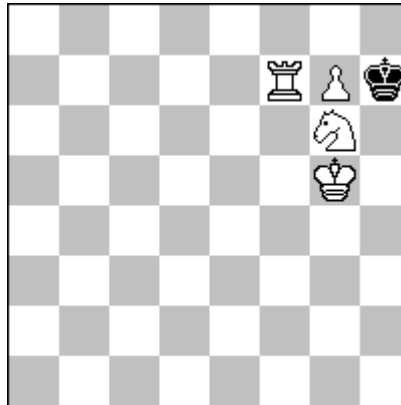
Ανέκαθεν οι προβληματιστές είχαν χιούμορ, ίσως το έχετε διαπιστώσει ήδη. Αν πάλι όχι, δείτε τα τρία σκακιστικά καλλιτεχνικά ανέκδοτα που ακολουθούν -τα λες και «πλάκες»- για να πειστείτε για τον ισχυρισμό μας.

Η **προαγωγή ενός πιονιού**, όπως ίσως θα ξέρετε, υπάρχει από την εποχή του **τσατουράνγκα**, της πρώιμης μορφής του σκακιού. Στην Ευρώπη όμως το θέμα της προαγωγής αποκρυσταλλώθηκε προς το τέλος του 19^{ου} αιώνα. Μάλιστα η Βρετανική Σκακιστική Ένωση το 1862 στον όχι αρκετά προσεγμένο «Νόμο 13 (Law XIII)» το διατυπώνει ως «οποιαδήποτε προαγωγή» του πιονιού –άρα ακόμα και το να παραμείνει πιόνι στην 8^η! Όπως καταλαβαίνετε η διατύπωση δεν ήταν αρκετά σαφής και επέτρεπε πολλές παρερμηνείες, τόσο που προκάλεσε θυμηδία σε κάποιους κύκλους.

Οπότε κάποια χρόνια αργότερα ο **Zukertort** έφτιαξε την εξής θέση:

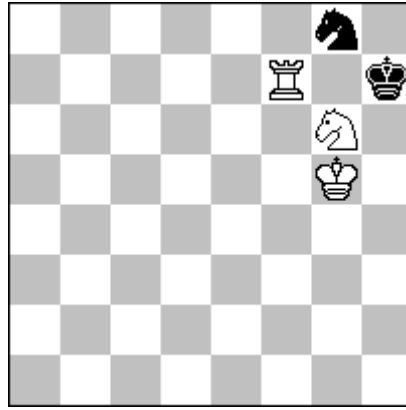

Johannes H. Zukertort
The Philadelphia Times, 1885

#1

Ματ σε μία κίνηση;! Κι όμως! Μα...πώς; Μην κουράζεστε, είναι απλό: προαγωγή σε ίππο. Δεν γίνεται; Γίνεται: άμα είναι μαύρος! **1.g8=μαύρος ίππος! #**

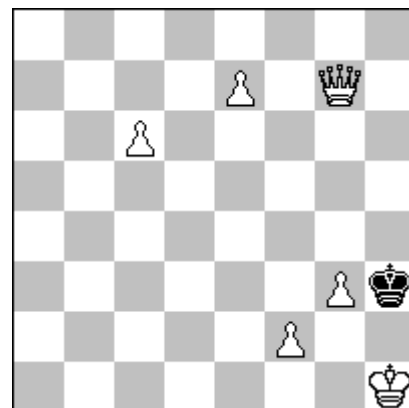

Κάτι που (θεωρητικά) επέτρεπε η ερμηνεία εκείνου του σκακιστικού νόμου! Ο νόμος 13 άλλαξε το 1883 και έκτοτε παραμένει όπως τον μάθαμε όλοι μας. Το πειραχτήρι ο Τσούκερτορτ τον καταδίκασε και... καλλιτεχνικά!

Και το δεύτερο ανέκδοτο; Μας το θύμισε πρόσφατα στο fb ο Πιοτρ Μούρτζια. Αυτό ανήκει στον σπουδαίο Ρώσο συνθέτη **Leonid Kubbel** (κάτω) από το βιβλίο του «Izbrannye Zadachi» (=Επιλεγμένα Προβλήματα) και το τραβάει λίγο παραπάνω το σχοινί ☺

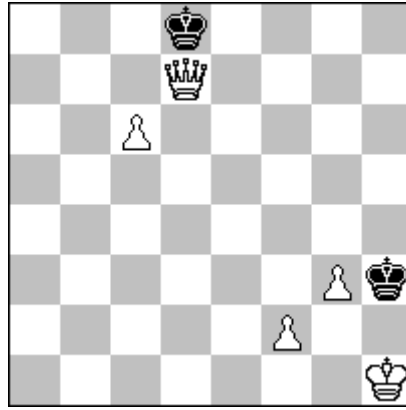

Leonid Kubbel
Izbrannye Zadachi L.Kubbel, 1941

#2

Ο λευκός παίζει και κάνει ματ σε δύο κινήσεις;! Μην σπάτε το κεφάλι σας με κλασικές μεθόδους, είναι πλάκα είπαμε. Η λύση είναι η προαγωγή, αλλά όχι ό,τι κι ό,τι προαγωγή: προαγωγή σε μαύρο βασιλιά! Ο οποίος μάλιστα, μην έχοντας και άλλες επιλογές, θα κινηθεί: **1.e8=μαύρος Βασιλιάς! Ke8-d8 2.Qd7! #**

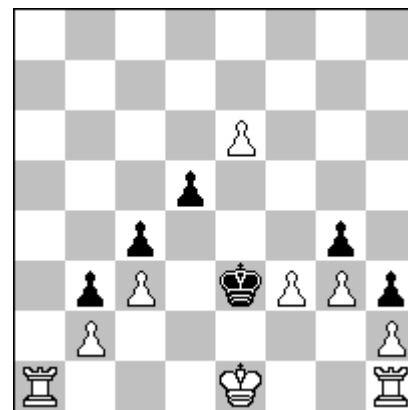
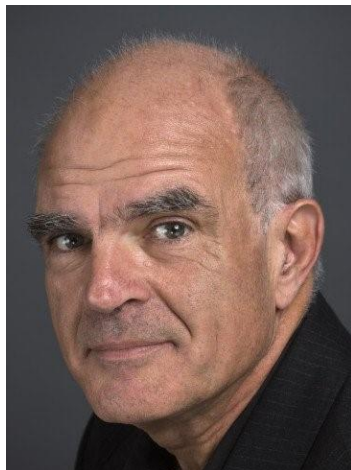

Ο μαύρος βρέθηκε με δύο βασιλιάδες στην σκακιέρα αλλά η ντάμα τούς έκανε ματ με έναν σμπάρο και τους δύο από το δ7! ☺ ☺

Το τρίτο ανέκδοτο είναι κάπως πιο σύγχρονο, εκμεταλλεύεται όμως κι αυτό κάποια ασάφεια του κανονισμού. Το πότε επιτρέπεται να γίνει ροκέ στο σκάκι το ξέρει ακόμα και η γάτα μου η Κιάρα. Ξέρετε λοιπόν ότι δεν πρέπει ο πύργος και ο βασιλιάς να έχουν κινηθεί από το αρχικό τους τετράγωνο, σωστά; Κι ότι το μικρό και μεγάλο ροκέ συμβολίζονται 0-0 και 0-0-0 αντίστοιχα, για να δείξουν πόσα τετράγωνα κινείται ο πύργος κάθε φορά, σωστά; Υπήρξε όμως μια μικρή τρυπούλα στο πουλόβερ για κάποιο διάστημα, την οποία ο **Tim Krabbe** (Ολλανδός συγγραφέας, δημοσιογράφος και σκακιστής) φρόντισε να ξεχειλώσει ☺:

Timotheus Krabbe

Schaakbulletin, 1972

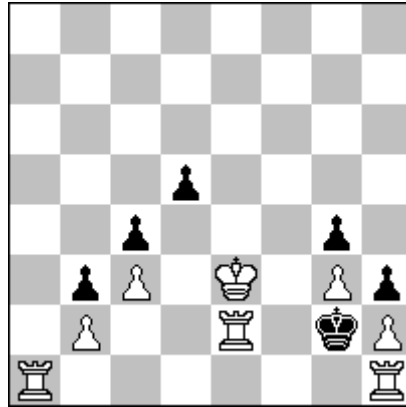

#3

Το κλειδί είναι απλό **1.e7!** οπότε α) 1...gxf3 2.e8=Q+ Kd3 3.0-0-0# β) 1...d4 2.e8=Q+ Kd3 3.Qe2# (ή εδώ 2...Kxf3 3.0-0#). Παρόμοια χάνει και το γ) 1...Kd3 2.e8=Q Kc2 3.Qe2# (ή εδώ 2...gxf3 3.0-0-0#). Ωραία, είδαμε

τον λευκό να αξιοποιεί και τα δύο του ροκέ, μια χαρά. Αν όμως ο μαύρος παίξει εξαρχής το πεισματικό δ) **1...Kxf3!** τι γίνεται; Τώρα μετά από 2.e8=Q? Kg2! ο πύργος του h1 κρέμεται! Αλλά ο λευκός έχει μυστικό όπλο:

2.e8=R!! Kg2 3.0-0-0-0-0-0! #

Τί' ν' τούτο;! ΑΥΤΟ είναι ροκέ! Τα υπόλοιπα είναι απλές οδοντόκρεμες. Μα... επιτρέπεται από τους κανονισμούς; Ασφαλώς, αφού ο πύργος του e8 και ο βασιλιάς δεν είχαν κινηθεί από την αρχική τους θέση! Κανονικότατα ο βασιλιάς e1 πήγε στο e3 και ο πύργος e8 στο e2! Ξεκαρδιστικό; Ε, λοιπόν το 1972 δεν είχε ακόμα διασαφηνιστεί στους κανονισμούς (έγινε αμέσως μετά) ότι ο πύργος και ο βασιλιάς πρέπει να βρίσκονται στην ίδια ΟΡΙΖΟΝΤΙΟ ☺☺.

Πορτρέτα Ελλήνων συνθετών-14: Κυριάκος Φραγκούλης

[Θα μου συγχωρήσουν ελπίζω οι αναγνώστες που το παρόν πορτρέτο θα έχει κάποιες πινελιές σε προσωπικό τόνο. Είναι που ο τιμώμενος συνθέτης υπήρξε δάσκαλος και μέντορας της ταπεινότητάς μου στο καλλιτεχνικό σκάκι (Π. Κονιδάρης)]

Ο **Κυριάκος Φραγκούλης** (1935-1997) είναι μια από τις πιο παραγνωρισμένες φιγούρες του κόσμου του καλλιτεχνικού σκακιού στην χώρα μας. Πολλοί από σας δεν αποκλείεται να μην έχετε ακούσει ποτέ γι' αυτόν. Κι όμως υπήρξε διακεκριμένος συνθέτης και λύτης σε εποχές που κανένα από τα δύο είδη δεν μας περίσσευε. Υπήρξαν πολλοί λόγοι που για χρόνια τον κράτησαν στην αφάνεια. Ο πρώτος ήταν γεωγραφικός. Ο Φραγκούλης γεννήθηκε και έζησε σχεδόν όλη του την ζωή στο Νυδρί της Λευκάδας, μακριά από τις πόλεις. Το Νυδρί είχε ήδη έναν διακεκριμένο

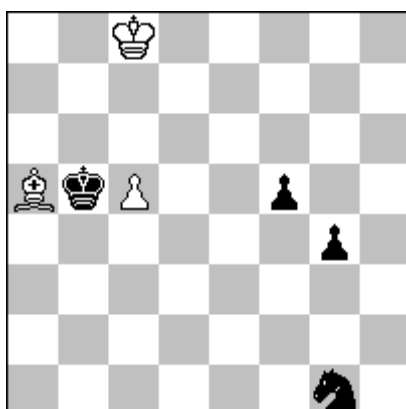
σκακιστή, τον τότε πρωταθλητή Νέων Στάθη Γαζή, όμως αναμφίβολα ο Κυριάκος ήταν ο πρώτος προβληματιστής της Λευκάδας. Ο δεύτερος λόγος ήταν μια ψυχική νόσος που τον ταλαιπώρησε στα νιάτα του και τον απομόνωνσε κάπως κοινωνικά. Και ο τρίτος λόγος ήταν ο μονήρης χαρακτήρας του -απέφευγε συστηματικά τις συναναστροφές και την ανθρώπινη επαφή. Ωστόσο, ως αντίβαρο, ο Φραγκούλης διέθετε ένα σπουδαίο αναλυτικό μυαλό.

Έμαθε σκάκι στην εφηβεία και το λάτρεψε από την πρώτη στιγμή. Άριστος μαθητής ων, κατόρθωσε να περάσει στην Ιατρική Θεσσαλονίκης, αλλά στο δεύτερο κιόλας έτος η ντελικάτη φύση του λύγισε κάτω από το βάρος του εξαντλητικού διαβάσματος και της ψυχολογικής πίεσης και εμφανίστηκε για πρώτη φορά η ψυχική νόσος. Παράτησε την Ιατρική και επέστρεψε στην γενέτειρά του. Με τα χρόνια και με ιατρική βοήθεια η υγεία του ανέκαμψε κάπως. Την υπόλοιπη ζωή του όμως την έζησε με στερήσεις -κύριο έσοδό του το ενοίκιο από κάποιο μικρό οικογενειακό ακίνητο που νοίκιαζε. Ο πολύς ελεύθερος χρόνος του αφιερώθηκε στο σκάκι και στην λογοτεχνία. Κάποια στιγμή μέσα από τις σκακιστικές στήλες των εφημερίδων και κυρίως εκείνη του Τριαντάφυλλου Σιαπέρα γνωρίζει το καλλιτεχνικό και γοητεύεται. Με τον Σιαπέρα κράτησε τηλεφωνική επικοινωνία για πάρα πολλά χρόνια, χωρίς ποτέ να έχουν συναντηθεί εκ του σύνεγγυς. Το όνομα του Φραγκούλη σπάνια έλειπε από την στήλη της εφημερίδας, αφού πάντα έστελνε λύσεις στα

δημοσιευμένα προβλήματα. Έτσι τον μάθαμε οι υπόλοιποι σκακιστές αφού δεν ανήκε ενεργά στον κύκλο ούτε των παικτών, ούτε των προβληματιστών. Εκείνη την εποχή είναι ήδη συνδρομητής σε πολλά σκακιστικά περιοδικά: ρώσικα, γερμανικά, αγγλικά, ιταλικά και λύνει αδιάκοπα προβλήματα, σχεδόν γίνεται μονομανής. Κάπου στην δεκαετία του '70 αρχίζει να συνθέτει και ο ίδιος δειλά- δειλά, αποκλειστικά σπουδές.

Kyriakos Frangoulis
L' Italia Scacchistica, 1978

=

Ο λευκός βασιλιάς μοιάζει χαμένος στο... υπερπέραν, αλλά απροσδόκητα θα γίνει πρωταγωνιστής: **1.Kd7! Kxc5** (αλλιώς 2.c6) **2.Ke6 Nf3!** (αν 2...g3 3.Kxf5 g2 4.Bd2! Kd4 5.Ba5! Nf3 6.Bb6+ Kd3 7.Bf2!=) **3.Kxf5 g3 4.Kg4 g2 5.Kh3! g1=Q/R 6.Bb6+! Kxb6 πατ.**

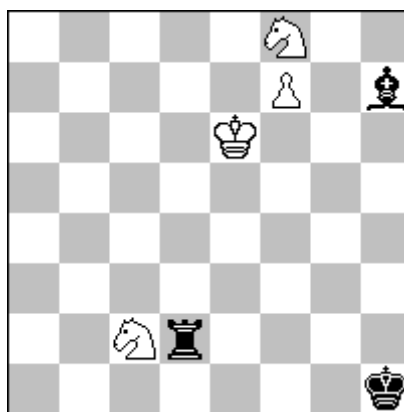
Τον Κυριάκο θα τον συναντούσες πάντα σε μια από τις καφετέριες. Και πάντα θα είχε μπροστά του ένα σκακιστικό διάγραμμα (ποτέ σκακιέρα, έλυνε από τα διαγράμματα). Με καθαρά, αλλά μονίμως ασιδέρωτα ρούχα, με μακριά γένια με κίτρινες στρώσεις από τον καπνό του τσιγάρου που πάντα σιγόκαιγε ανάμεσα στα εξίσου κιτρινισμένα δάχτυλά του, κινούσε αενάως τον κορμό του μπρος και πίσω όση ώρα σκεφτόταν. Κι άλλες φορές, όταν δεν έλυνε, παρέμενε σιωπηλός κι ακίνητος, σαν παγωμένος. Τα μικρά και πάντα φωτισμένα γαλάζια του μάτια καρφώνονταν στο κενό, πέρα στην θάλασσα, προς το μέρος της Μαδουρής (του νησιού του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη) ή λίγο πιο μακριά, προς το Μεγανήσι. Έμοιαζε τότε με κάποιον αρχαίο ιεροφάντη ή με σκαλιστό τμήμα κάποιας ξύλινης πόρτας, απόμακρος και συνάμα ένα με το τοπίο. Έτσι τον γνώρισα και είναι θαύμα που

εξαρχής με αποδέχτηκε εκείνος ο κοινωνικός ερημίτης. Φυσικά, σαν γνήσιος πλέον προβληματιστής, δεν είχε καμία όρεξη να παίξει παρτίδες μαζί μου, παρά τα ανόητα νεανικά παρακάλια μου. Το μόνο που έκανε ήταν να βγάζει από τις τσέπες του ένα ή περισσότερα φθαρμένα και κιτρινισμένα αποκόμματα εφημερίδων με διαγράμματα, να τα βάζει μπροστά μου και με την πολύ χαρακτηριστική βραχνή και ένρινη φωνή του, μια φωνή που θαρρείς και έβγαине με κόπο από κάποια σπηλιά, να με προκαλεί: «ματ σε δύο κινήσεις!». Υπήρξα ο πρώτος και μοναδικός μαθητής του. Μετά την μύησή μου στα δυάρια και τα τριάρια, περάσαμε στις σπουδές και τότε ανακάλυψα ότι κάποιες από αυτές που μου έδινε να λύσω ήταν δικές του! Το πάθος του ήταν τέτοιο που μπορούσε να τηλεφωνήσει μέσα στην νύχτα για να μου υπαγορεύσει μια θέση, σαν και την παρακάτω:

Kyriakos Frangoulis

Schach, 1982

+

Όλο το ζουμί είναι στην προστασία του πιονιού. **1.Nd7! Re2+ (1...Rf2 2.Nf6! Re2+ 3.Kd5! Rd2+ 4.Nd4 +-)** **2.Ne3!** (καθοδήγηση) **Rxe3+ 3.Ne5!** Όλα μοιάζουν τελειωμένα, αλλά ο μαύρος έχει έναν ακόμα άσσο στο μανίκι. **3...Rf3! 4.Nxf3 Bg8!** Αν τώρα **5.fxg8=Q/R** πατ! Αλλά...**5.fxg8=B! +-**

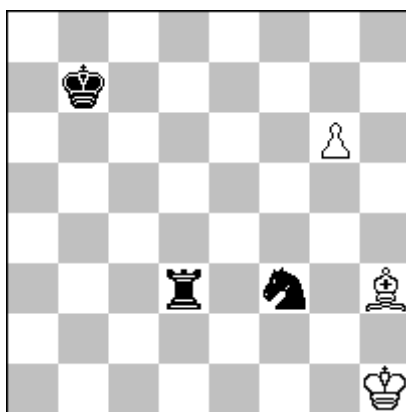
Ο Κυριάκος υπήρξε λαμπρό μυαλό, με χαρισματική μνήμη και μπορώ να βεβαιώσω ότι ήταν εξαιρετικός λύτης. Αλλά και η αναλυτική του

ικανότητα ήταν οξυμμένη, αφού είχε κατορθώσει σε κάποιες περιπτώσεις να τρυπήσει βραβευμένες σπουδές ξένων συνθετών. Κάποτε μου έδειχνε με ενθουσιασμό μια σπουδή του διάσημου Κασπαριάν που είχε τρυπήσει ευφυώς. Κατόπιν έμαθα ότι πήρε δυο μήνες στον Ρώσο GM να ανασκευάσει την ανασκευή ☺ και την έστειλε στον Κυριάκο. Μου έδειξε την επιστολή του. Όπως και την επιστολή του άλλου μεγάλου Ρώσου συνθέτη, του Κουζνέτσοβ, που χαιρέτιζε στο πρόσωπο του Κυριάκου τον πρώτο Έλληνα

συνθέτη σπουδών. Έκτοτε παραμένει και ο μοναδικός τέτοιος. Στην πιο μεγάλη βάση σπουδών (του H. van der Heijden, που έχει συγκεντρώσει πάνω από 100.000) έχουν διασωθεί 15 σπουδές του Κυριάκου, αν και 2-3 έχουν τρύπες ή dual. Όμως μιλάμε για μια εποχή που δεν υπήρχαν ακόμα μηχανάκια για να ελέγχουν την ορθότητα και τόσο η σύνθεση όσο και η λύση ήταν θέμα μυαλού. Αυτός είναι και ο λόγος που συνέθετε πολλές φορές σε μινιατούρες και προτιμούσε ξεκάθαρες γραμμές που υπηρετούν μια κεντρική ιδέα, στο στιλ της κλασικής νέο-ρωσικής σχολής που μεσουρανούσε μετά τον πόλεμο.

Kyriakos Frangoulis
Shahmaty y SSSR, 1978

=

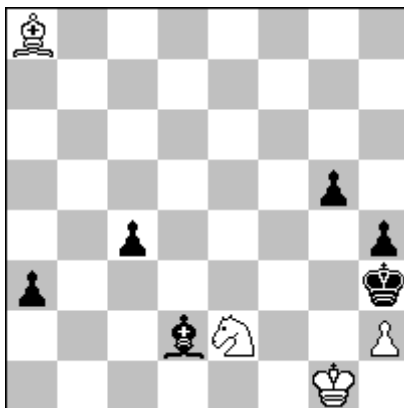
1.Bg4! (1.Bg2? Rd1+ 2.Bf1 Rxf1+ 3.Kg2 Rg1+ 4.Kh3 Ne5 -+, 1.g7? Rd2! 2.Bg2 Rd1+ 3.Bf1 Rxf1+ 4.Kg2 Rg1+ 5.Kh3 Rg6! 6.g8=Q Ng5/g1+) **1...Ng5!** (1...Nd4? 2.g7, 1...Ne5? 2.g7 Rd8 3.Be6!=, 1...Rd1+ 2.Kg2 Nh4+ 3.Kg3! Rh1 4.g7=) **2.g7!** (2.Bf3+? Nxf3 3.g7 Rd1+ 4.Kg2 Rg1+ 5.Kh3 N~ -+) **2...Rd8 3.Bf3+! Nxf3** (3...K~ 4.Bd5!) **4.g8=Q! Rd1+** (4...Rxc8 πατ) **5.Kg2 Rg1+ 6.Kh3! Rh1+ 7.Kg4 Rg1+ 8.Kh3 Rxc8 πατ.**

Η βαθιά καλλιτεχνική φύση του Φραγκούλη όμως δεν εξαντλήθηκε στο σκάκι. Ο συνθέτης μας λάτρευε την λογοτεχνία και μάλιστα ήταν και ερασιτέχνης ποιητής. Κάποια ποιήματά του είχαν δημοσιευτεί σε λογοτεχνικά περιοδικά και ένα από αυτά συμπεριλήφθηκε σε μια ανθολογία Λευκαδιτών ποιητών (φαντάζεστε, μαζί με τον Βαλαωρίτη και τον Σικελιανό...). Διατηρούσε μάλιστα ιδιαίτερη φιλία με τον απόγονο του Αριστοτέλη, τον Νάνο Βαλαωρίτη, τον σπουδαίο υπερρεαλιστή ποιητή μας, από τον οποίο δεν μου έκρυψε ότι είχε επηρεαστεί. Να ένα δείγμα ποιητικό του Φραγκούλη:

*«(...)Ποιος μπόρεσε πριν από σένα
Να προχωρήσει μες την ανώνυμη ομορφιά;
Τουλάχιστον εγκαταλείψου χωρίς πικρία
Σαν ένα κύμα που επιστρέφει στο κύμα
Σαν ένας ήχος παράλληλος εκείνων
Που κανείς δε μπόρεσε να τους μιλήσει
Μες στην καταχνιά
Έτσι μονάχος».*

Kyriakos Frangoulis

EG, 1978

=

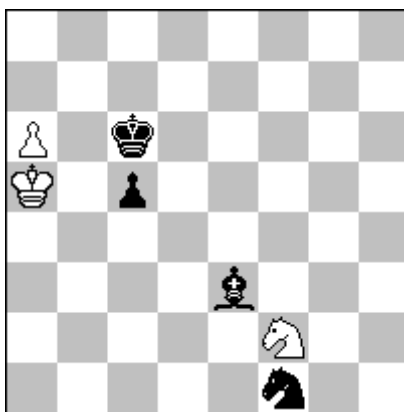
1.Bd5! (1.Be4? Kg4! 2.Bb1 c3 3.Nxc3 Bxc3 4.Kg2 h3+ 5.Kf2 Be5 και 6...Bh2! -+) **1...a2 2.Be6+ g4 3.Kh1! Be3!** (αν 3...a1=Q+ 4.Ng1+ Qxg1+ 5.Kxg1 Bf4 6.Bxc4! Bxh2+ 7.Kh1! B~ 8.Be6! Kg3 9.Bxg4!)=) **4.Ng1+! Bxg1 5.Bxc4! a1=Q** (αν εδώ 5...Bxh2 6.Bxa2 Kg3 7.Be6 h3 8.Bxg4=) **6.Bf1+! Qxf1 πατ.** Το πρόβλημα αυτό μπήκε και στον πρώτο τόμο της ανθολογίας σπουδών του J. Akobia.

Την δεκαετία του '90 και ειδικά μετά τον θάνατο του Σιαπέρα και την ατροφία του σκακιστικού τύπου, ο Φραγκούλης χάνεται για ένα διάστημα. Οι μόνες επαφές του με τον σκακιστικό κόσμο ήταν τα τηλέφωνα με τον υποφαινόμενο (φοιτητή στην Αθήνα πλέον) και τα προβλήματα που λύναμε μακρόθεν. Ευτυχώς τα *Σκακιστικά Δρώμενα* του Αντρέα Παπασταυρόπουλου ήρθαν να καλύψουν κάπως το καλλιτεχνικό κενό. Τον έφερα σε επαφή με τον Ανδρέα που ενθουσιάστηκε και μάλιστα σε κάποιο τεύχος του έκανε και αφιέρωμα. Όμως ο Κυριάκος βυθιζόταν στο πηγάδι της αποξένωσης όλο και περισσότερο. Το σκάκι πια δεν ήταν για αυτόν η επιδιωκόμενη διαφυγή από τον έξω κόσμο. Η τελειότητα στην σκακιέρα ήταν για τον Φραγκούλη ο ίδιος ο έξω κόσμος...

Ένα βράδυ χτύπησε το τηλέφωνο και με την αργή, βραχνή φωνή του μου ανακοίνωσε: «Είμαι στην Αθήνα, κάνω χημειοθεραπείες, έχω Hodgkin». Το είχε πει τόσο ουδέτερα, λες και έλεγε ότι θα πάει για ψώνια. Κι αμέσως μετά, πριν προλάβω να συνέλθω από το σοκ, πήρε να μου υπαγορεύει μια θέση: «Πολύ καλό κλειδί!».

Kyriakos Frangoulis

Schach, 1982

=

1.Ne4! (1.a7? Kb7 2.Ne4 Nd2! -+) **1...Nd2!** (1...Bf4? 2.Nxc5!, 1...c4 2.Kb4 Kd5 3.Nc3+ =) **2.Nd6!** (> 2...Kxd6 3.a7! Nc4+ 4.Kb5 Nb6 5.Kxb6 c4+ 6.Kb5=) **2...c4 3. a7! Bxa7 4.Nxc4! Nxc4 5.Ka6! B~ πατ.**

Τα γαλανά κεριά των ματιών του έσβησαν στο νοσοκομείο. Το τεράστιο αρχείο του σε βιβλία και ιδίως σκακιστικά περιοδικά δυστυχώς χάθηκε. Μόνο ένα ελάχιστο τμήμα του κατόρθωσα να βρω στην Δημόσια Βιβλιοθήκη του νησιού. Κι η ανεξάντλητη δίψα για την

απόλυτη ομορφιά, αυτή που στοίχειωνε ολάκερη την ζωή του Κυριάκου Φραγκούλη, έσβησε μαζί του. Απέμειναν ωστόσο οι δημιουργίες του, σαν κατώφλι μιας νέας δίψας.

«Διασχίζοντας των ανέμων την ευφορία

Ωριμα στάχια του ήλιου

Εδώ που κύλησαν οι ίσκιοι

Στην αλληλουχία της μοναξιάς

Στα δάχτυλα που ξερίζωσε ο καιρός

Απαριθμώ τα δάκρυά μου

Ελεύθερος ως απόμεινα με το στίγμα

Των ερειπίων του φωτός

Να ιδρύσω μιαν άλλη δίψα».

[Πηγές: «Ανθολογία Λευκαδίων Ποιητών», Επετηρίδα Λευκαδικών Μελετών, περιοδικό «Σκακιστικά Δρώμενα»]

**Στο επόμενο link μπορείτε να βρείτε σε μορφή pdf
όλα τα Newsletters της Επιτροπής Καλλιτεχνικού
Σκακιού:**

<https://drive.google.com/drive/folders/1G4uplB4ErSnnCWTG7R4u6reSJwcv8kEO?usp=sharing>

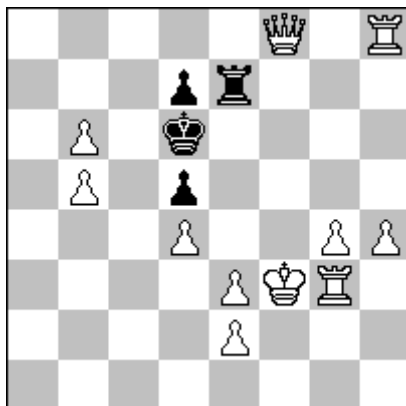
Και τα βραβεία στην σύνθεση συνεχίζονται!

Βγήκαν και τα αποτελέσματα από τους υπόλοιπους διαγωνισμούς του WCCC του Μαγδεμβούργου που δεν είχαμε προλάβει να παρουσιάσουμε και κάτι τσιμπήσαμε και εκεί. Συγκεκριμένα στο γιαπωνέζικο **Sake** (fairy προβλήματα) Καλκαβούρας και Πρέντος πήραν 1^η εύφημη μνεία και επιπλέον έναν έπαινο. Αλλά, όπως είδατε και στον τίτλο, είχαμε και συνέχεια.

Ο αγαπητός μας φίλος **Γιάννης Καλκαβούρας** στο Ιωβηλαίο τουρνουά για τα 75 χρόνια του συνθέτη V. Kirillov, πήρε 1^ο έπαινο με ένα πρόβλημα συνεργασίας (πολυκίνητο) με τον Ουκρανό I. Yarmonov. Στον ίδιο όμως διαγωνισμό στην κατηγορία των selfmate πολλών κινήσεων ο Έλληνας

συνθέτης διέπρεψε, αφού τα δύο προβλήματα που έστειλε πήραν **2^ο και 3^ο βραβείο!** Μπράβο Γιάννη! Νά το 3^ο βραβείο που μας άρεσε πολύ:

Ioannis Kalkavouras
3rd Prize, V. Kirilov JT, 2026

s#20

Ο λευκός θα γίνει ματ από τον μαύρο πύργο στην f στήλη, αφού όμως πρώτα καταφέρει με κάποιον τρόπο να βουλώσει την τρύπα στο g2. Βέβαια ο πύργος h8 που προορίζεται για να μπλοκάρει αυτό το τετράγωνο εμποδίζεται από το πιόνι h4. Κοιτάξτε με τι έξυπνο τρόπο θα τον οδηγήσει ο συνθέτης εκεί που πρέπει: **1.Rh5! Ke6 2.Re5+ Kd6 3.Rg5! Ke6 4.Qf5+ Kd6 5.Qf6+ Re6 6.Qf8+ Re7 7.h5!** Η μανούβρα της βασίλισσας κέρδισε ένα tempo για να προωθηθεί το πιόνι και το τρικ αυτό θα επαναληφθεί ξανά και ξανά σαν εκκρεμές. **7...Ke6 8.Qf5+ Kd6 9.Qf6+ Re6 10.Qf8+ Re7 11.h6! Ke6 12.Re5+ Kd6 13.Rh5! Ke6 14. Qf5+ Kd6 15.Qf6+ Re6 16.Qf8+ Re7 17.Rh2! Ke6 18.Qf5+ Kd6 19.Qf6+ Re6 20.Rhg2! Rxf6#.**

Μιμίδια...Καλλιτεχνικά!

